

Modi'in Illit
מודיעין עילית

w obronie wiary

Mattatiasz i członkowie jego rodziny mieszkali w miasteczku Modin. Dzięki pracom wykopaliskowym V. Guerina udało się zidentyfikować Modin z miejscowością *el-Midje*. *El-Midje* i wzgórze, na którym miasteczko się rozsiało, leży obok szosy, która biegnie mniej więcej trasą rzymskiej drogi z Jerozolimy do Jaffy, 12 km na wschód od Liddy. Modin położone na krańcu pagórkowatej okolicy zwanej Sefelą i opadającej na zachód równiny filistyńskiej, obok drogi prowadzącej do Jerozolimy, wydaje się miejscowością wybraną opatrnościowo na strażnicę przed nowinkami, które drogą od morza najłatwiej tędy przedostać się mogły do Judei. Dla wojsk syryjskich droga ta również wydawała się najdoodniejszym szlakiem do stolicy Judei.

Autorstwa Dvirraz - Praca własna, CC BY-SA 3.0, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=31094835>

Mattatiasz miał pięciu synów. Każdy z nich miał przydomek, który zyskał dzięki jakiejś swojej wrodzonej właściwości lub też dzięki swemu postępowaniu. Najstarszemu, Janowi, nadano przydomek Gaddi, tj. Szczęsny lub Feliks. Pierwsza Księga Machabejska mówi o nim tylko raz (9, 35-38). Szymon, trzeci z kolei bohater powstańczej Judei, zyskał przydomek Tassi, tj. Gorliwy. Juda, pierwszy po Mattatiaszu wódz powstańców, otrzymał przydomek Machabeusz, tj. Młot. Przydomek ten przeszedł na wszystkich jego braci, a nawet na księgi opisujące ich dzieje. Eleazar za bohaterski czyn w czasie bitwy pod Betzacharia (6,43-46) został nazwany Auaran, tj. „ten, który się przedarł” przez nieprzyjacielskie szyki, aby zabić królewskiego słonia i króla. Jonatan, następca Judy, miał przydomek Apfus, tj. Przebiegły.

⁶ Kiedy zobaczył on świętokradztwa, które się działy między ludem w Judzie i w Jerozolimie, ⁷ powiedział:

"Biada mi! Dlaczego się urodziłem?
Czy po to, żeby oglądać upadek mego narodu
i upadek Świętego Miasta?"

Oto zasiedli tam po to,
żeby wydać je w ręce nieprzyjaciół,
a świątynię w ręce cudzoziemców.
⁸ Świątynia stała się podobna do człowieka bez czci,
⁹ a wspaniałe jej naczynia zabrano do niewoli.
Niemowlęta jego mordowano na ulicach,
a młodzieńcy [padali] pod nieprzyjacielskim mieczem.

¹⁰ Jakież naród nie rozciągał nad nim władzy
i siłą nie zabierał z niego łupów!

¹¹ Wszystkie jego ozdoby zrabowano:
niegdyś wolne - stało się niewolnikiem.

¹² I oto wniwecz obrócona jest świętość nasza,
piękność nasza i chwała nasza,
a poganie je zbeczcześcili.

¹³ Na cóż więc nam jeszcze życie?" (1 Mch 2, 6-13) **Słuchaj** - <http://www.biblijni.pl/>

Mattatiasz częściej niż inni przebywał w świątyni i przez to więcej niż inni widział, ile złego działo się w Judei, w Jerozolimie i w świątyni. Boleść więc swoją wylewał słowami pełnymi goryczy, prawie rozpaczył. Wszystkich tych okrucieństw dokonywało syryjskie wojsko. Służyli w nim jednak żołnierze ze wszystkich podległych Seleucydom narodowości, a ponadto jeszcze najemnicy z obcych krajów. Wydaje się więc Mattatiaszowi, że nie umiałby nazwać narodu, który nie brałby udziału w obrabowaniu Jerozolimy.

¹⁴ *Matatiasz i jego synowie rozdarli swoje szaty, włożyli na siebie wory i gorzko płakali.* 1 Mch 2, 14

Było to przygotowanie tego momentu, w którym należało stanąć w obronie wiary, a na zadatek powodzenia uprosić sobie Boże błogosławieństwo.

¹⁵ *Wtedy do miasta Modin przybyli królewscy wysłańcy, którzy zmuszali do odstępstwa przez uczestnictwo w składaniu ofiary.* ¹⁶ *Wielu spośród Izraelitów przyszło do nich. Gdy jednak zebrali się Matatiasz i jego synowie, (1 Mch 2, 15-16)*

Prawdopodobnie w dniu powtarzającej się co miesiąc uroczystości urodzin królewskich (zob. 2 Mch 6, 7), zgodnie z tym, co głosiło rozporządzenie, zjawili się w Modin nadzorczy, którzy zmuszali ludzi do odstępstwa od wiary. Zadaniem ich było przypilnować, żeby wszyscy mieszkańcy Modin uczestniczyli w ofierze dla uczczenia boskiej osoby króla.

¹⁷ *wtedy królewscy wysłańcy zwrócili się do Matatiasza słowami:*

"Ty jesteś zwierzchnikiem, sławnym i wielkim w tym mieście, a powagę twoją umacniają synowie i krewni. ¹⁸ Teraz więc ty pierwszy przystąp i wykonaj to, co jest polecone w królewskim dekrete, tak jak to uczyniły już wszystkie narody, a nawet mieszkańcy Judy i ci, którzy pozostali w Jerozolimie. Za to ty i synowie twoi będziecie należeli do królewskich przyjaciół, ty i synowie twoi będziecie zaszczytnie obdarzeni srebrem, złotem i innymi darami". (1 Mch 2, 17-18) **Słuchaj** - <http://www.biblijni.pl/>

Słowa urzędnika podnoszące powagę, jaką cieszy się Mattatiasz, odpowiadają prawdzie. Jako kapłan bowiem szlacheckiego rodu i ojciec rodziny, z której wyszło aż pięciu religijnych i narodowych bohaterów, Mattatiasz musiał cieszyć się powagą. W ustach jednak urzędnika, który namawia tego kapłana do odstąpienia od wiary, słowa te brzmią jak ironia.

Urzędnicy obiecują Mattatiaszowi, że i on, i jego synowie będą należeli do przyjaciół króla Antiocha. Tytuł odznaki królewskiego przyjaciela rozdawał król osobiście za nadzwyczajne zasługi. Przyjaciele królewscy odpowiednio do stopnia tej godności stanowili przyboczną radę króla. Oni też byli wykonawcami najważniejszych jego rozkazów, zarządcami prowincji i dowódcami armii. Obietnice nadzorców odnoszące się do tej godności mógł Mattatiasz bez namysłu uważać za puste słowa. Prawdopodobnie to samo należało myśleć o obietnicy obdarzenia „srebrem, złotem i innymi darami“. Nic też dziwnego, że obietnice te nie zrobiły na nim żadnego wrażenia.

*¹⁹ Na to jednak Matatiasz odpowiedział donośnym głosem: "Jeżeli nawet wszystkie narody, które mieszkają w państwie podległym królewskiej władzy, na znak posłuszeństwa swemu królowi odstąpiły od kultu swych ojców i zgodziły się na jego nakazy, ²⁰ to jednak ja, moi synowie i moi krewni będziemy postępować zgodnie z przymierzem, które zawarli nasi ojcowie. ²¹ Niech nas [Bóg] broni od przekroczenia prawa i jego nakazów! ²² Królewskim rozkazom nie będziemy posłuszni i od naszego kultu nie odstąpimy ani na prawo, ani na lewo". (1 Mch 2, 19-22) **Słuchaj** - <http://www.biblijni.pl/>*

Odpowiedź Mattatiasza była taka, jakiej spodziewać się należało po kapłanie, „którego wszyscy szanują“ i który jest „naprawdę wielkim“. Trzeba zwrócić uwagę na to, że rozporządzenie królewskie nakazywało tylko kult, nie troszcząc się o wiarę, podczas gdy u Żydów jedno z drugim silnie było powiązane.

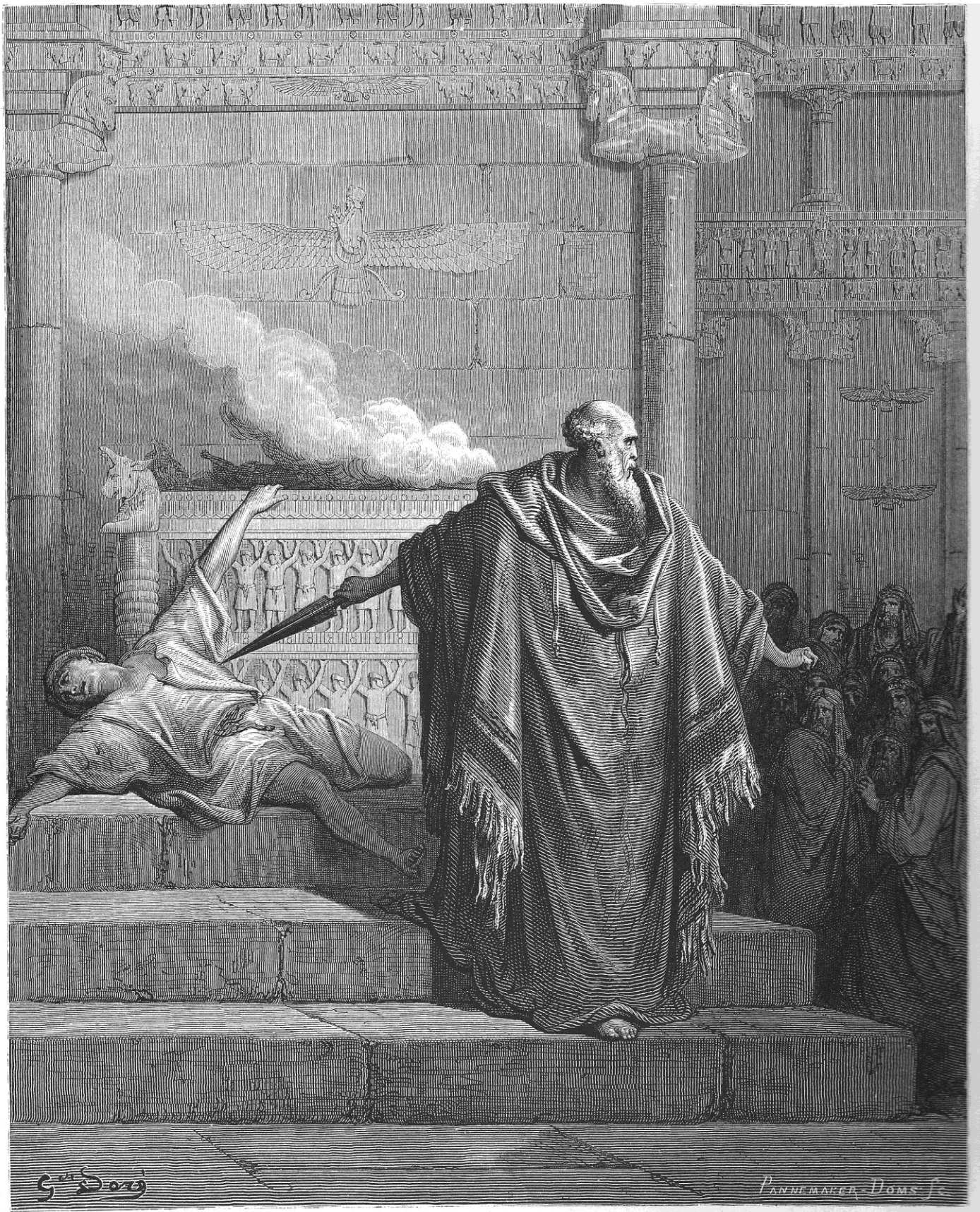
²³ Zaledwie skończył mówić te słowa, pewien człowiek, Judejczyk, przystąpił do ołtarza w Modin, ażeby złożyć ofiarę, zgodnie z królewskim dekretem. ²⁴ Gdy zobaczył to Matatiasz, zapłonął gorliwością i zadrżały mu nerki, i zawrzał gniewem, który był słuszny. Pobiegł więc i zabił tamtego obok ołtarza. (1 Mch 2, 23-24)

Zdawałoby się, że zapal Mattatiasza powinien udzielić się wszystkim, którzy stali obok. Tymczasem jeszcze nie przebrzmiały jego słowa, gdy jakiś Żyd przystąpił, aby złożyć pogańską ofiarę. Co na ten widok działo się w duszy Mattatiasza, to autor chciał wyrazić, choć nie mógł znaleźć odpowiednich słów. Opisuje więc, że w Mattatiaszu rozpalila się gorliwość o wiarę, zadrżały w nim nerki i zawrzał gniew. Wyraża przez to, jak jeszcze w ostatniej chwili Mattatiasz rozważał następstwa swego kroku. Gdy jednak zdecydował się, żeby przestępcę ukarać zgodnie z Prawem (Pwt 13, 7-15; 17,2-7), wtedy mimo swego wieku podbiegł i zabił go obok pogańskiego ołtarza.

²⁵ Zabił wtedy także królewskiego urzędnika, który zmuszał do składania ofiar, ołtarz zaś rozwalił. ²⁶ Zapalał gorliwością o Prawo i tak uczynił jak Finees Zambriemu, synowi Saloma.

Józef Flawiusz notuje, że brali w niej udział także synowie Mattatiasza, a ze strony przeciwnej urzędnik imieniem Apelles i mały oddział żołnierzy (*Antiq* 12, 6, 2). Na innym miejscu ten sam urzędnik ma na imię Bakchides (BJ 1,1,3). W wyniku walki zabity został także królewski urzędnik, a ołtarz pogański rozwalony. Sąd Żydów, a pewnie i własny, o czynie Mattatiasza wyraża autor przyrównaniem go do czynu Fineesa, który zapalał gorliwością o prawo Boże i zamordował Zambriego razem z madianicką nierządnicą i w ten sposób przyczynił się do uspokojenia gniewu Bożego rozciągniętego na cały naród.

²⁷ Wtedy też Matatiasz zaczął w mieście wołać donośnym głosem: "Niech idzie za mną każdy, kto płonie gorliwością o Prawo i obstaje za przymierzem". ²⁸ Potem zaś on sam i jego synowie uciekli w góry, pozostawiając w mieście wszystko, co tylko posiadali. (1 Mch 2, 27-28)

Autorstwa Gustave Doré - Doré's English Bible, Domena publiczna, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=10700811>

Za odmówienie złożenia pogańskiej ofiary wymaganej przez państwowe przepisy, za zamordowanie człowieka, a nadto za zabójstwo królewskiego urzędnika Mattatiasz nie mógł spodziewać się łaski. Nie pozostało mu nic innego, jak tylko uciekać w góry, gdzie by go królewska władza dosięgnąć nie mogła.

Jeżeli słowa 2 Mch 5, 27 odnoszą się do tej ucieczki, to początkowych zwolenników Mattatiasza było bardzo mało. Poza synami Mattatiasza nie ma tam wzmianki o nikim innym. Mattatiasz więc, jego synowie i niewielka liczba ich zwolenników pozostawili cały swój dobytek w mieście, a sami uciekli w góry. Okolice

Modin, zwłaszcza w głębi kraju, są pagórkowate, pełne wąwozów i grot oraz takich miejsc, gdzie można się ukryć bezpiecznie. Będąc w pobliżu Modin mogli utrzymywać kontakt z tymi, którzy pozostali w domach. Dzięki temu dowiedzieli się o tych, którzy uciekli na pustynię, i o losie, jaki im zgotowało syryjskie wojsko.

Henri-Camille Danger - Praca własna, VladoubidoOo, 2014-10-03 08:46:55, CC BY-SA 4.0, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=35869297>

Wraz ze swymi trzema synami rozpoczął działania zbrojne. Po tym jak poplecznicy Antiocha zabili tysiąc Żydów, którzy ze względu na nadejście pory szabatowej zaniechali walki, podjęto decyzję o wspólnym niezachowywaniu nakazu odpoczynku szabatowego w sytuacji ekstremalnej. W 165 odbito teren świątyni i ponownie ją poświęcono. Z tej okazji Juda Machabeusz ustanowił święto [Chanuka](#). By pozbyć się Greków z Palestyny, Juda szukał sprzymierzeńców w [Republice rzymskiej](#). Następca Judy Jonatan, który został [najwyższym kapłanem](#), również zabiegał o przymierze z [Rzymianami](#), odnawiając sojusz z królem [Sparty Areusem I](#). Szymon Machabejczyk był już nie tylko arcykapłanem, ale również i księciem Izraela. Matatiasz i jego następcy uważani są za przedstawicieli [dynastii hasmonejskiej](#), której prawdziwość podawana jest w wątpliwość, gdyż nie byli potomkami [króla Dawida](#). Szymon został zamordowany przez agentów Ptolemeusza, syna [Abubosa](#), oficjalnego gubernatora mianowanego przez Seleucydów. Następcą Szymona był jego syn Jan Hirkan^[1].

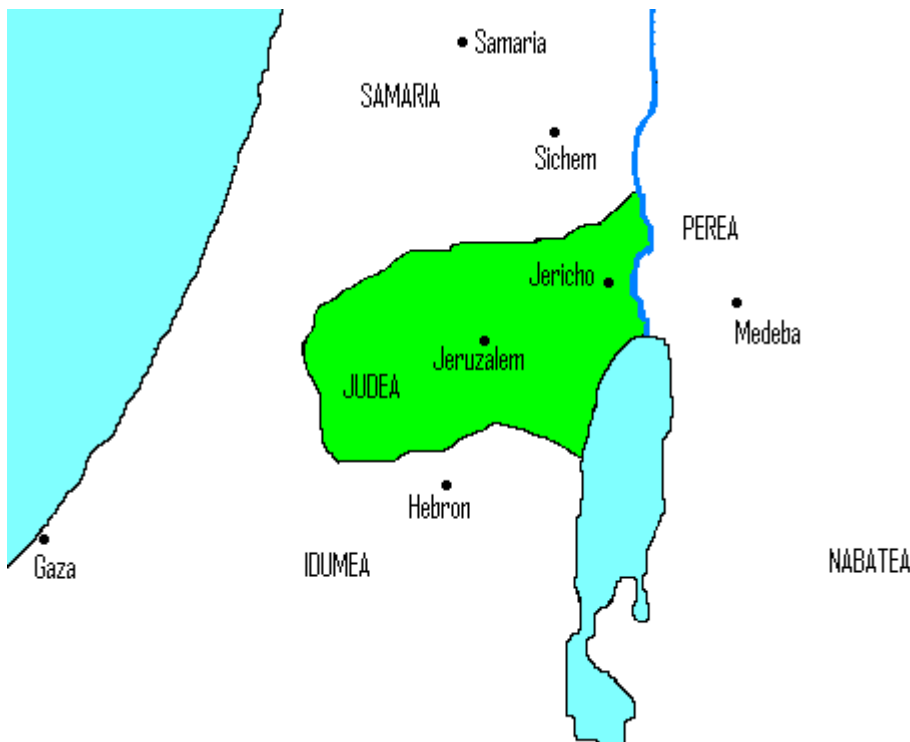
Published by Guillaume Rouille(1518?-1589) - "Promptuarii Iconum Insigniorum ";

<https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=8733496>

Juda Machabeusz – był trzecim synem kapłana żydowskiego Matatiasza Hasmoneusza.

W 175 p.n.e., Antioch IV Epifanes rozpoczął działania, mające na celu pełną asymilację Żydów w swoim państwie. Sprzedał funkcję arcykapłana Jezusowi Jazonowi. W Świątyni Jerozolimskiej Grecy zbudowali ołtarz ku czci Zeusa Olimpijskiego, na którym złożyli ofiarę ze świni. Kapłani żydowscy zmuszani byli do odprawiania nabożeństw ku czci bogów greckich, co spowodowało powszechne wzburzenie. Sygnał do rewolty dał ojciec Judy - Matatiasz, który publicznie odmówił podporządkowania się rozkazom władcy i wzniecił powstanie.

Przed 167 p.n.e. Matatiasz wyznaczył Judę, jako naczelnego dowódcę wojsk powstańczych. Juda, na czele kilkuset zbrojnych mieszkańców Judei skutecznie nękał wojska Antiocha atakami swoich partyzantów. Wojska Judy pobili przeważające liczebnie armie Seleucydów w otwartym polu w bitwach pod Nahal el-Haramiah, Beit Horon i Emaus. W 164 p.n.e. Juda triumfalnie wkroczył do zdobytej Jerozolimy, dokonując ponownego poświęcenia odbudowanej Świątyni Jerozolimskiej. Według podań nastąpił wówczas cud, gdyż jednodniowe zapasy oliwy do palenia w menorze, wystarczyły na dni osiem^[1]. Stąd powstało święto żydowskie Chanuki. W 161 p.n.e. Juda wysłał poselstwo do Rzymu, prosząc o uznanie niepodległości Judei. Rzymianie zrobili to tym chętniej, że sami byli zagrożeni przez Seleucydów. W 160 p.n.e. Juda zginął w bitwie pod Elasą stoczonej z wojskami Demetriusza I Sotera, dowodzonymi przez Bakchidesa.

Judea za Judy Machabeusza

Autorstwa Machaerus, CC BY-SA 3.0, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=1821258>

W literaturze i sztuce:

Dante w *Boskiej komedii* umieszcza duszę Judy w Niebie.

Georg Friedrich Händel w 1746 skomponował oratorium *Juda Machabeusz*.

1. Młodzieńcy:

Spójrzcie, nadchodzi zwycięzca!
Zagrajcie trąbki, zagrmijcie bębny.
Przygotujcie igrzyska, wieniec laurowy,
Śpiewajcie tryumfalne pieśni.

3. Izraelici:

Spójrzcie, nadchodzi zwycięzca!
Zagrajcie trąbki, zagrmijcie bębny.
Przygotujcie igrzyska, wieniec laurowy,
Śpiewajcie tryumfalne pieśni.
Spójrzcie, nadchodzi zwycięzca!
Zagrajcie trąbki, zagrmijcie bębny.

2. Dziewice:

Spójrzcie nadchodzi młodzieniec podobny Bogom!
dmuchnijcie w flet, prowadźcie do tańca;
wieńce z mitry, i płatków róż,
by nakryć boskie brwi bohatera.

Doré English Bible, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=4922525>

Dzieje powstania Judy Machabeusza opisują I i II *Księga Machabejska* greckiego Starego Testamentu.

Postać Machabeusza jest eksponowana w formie posągu na fasadzie *Dworu Artusa w Gdańsku*^[2].

Wśród postaci ukazanych w formie figur na fasadzie znajduje się dwóch Rzymian: **Scypion Afrykański**, wódz i pogromca Kartagińczyków, oraz **Camillus**, zbawca Rzymu z czasów wojny z Gallami. Pozostałe dwie figury to Grek **Temistokles**, wódz ateński w wojnie z Persami i żydowski król **Juda Machabeusz**, wyzwoliciel Judei spod panowania Seleucydów. Dwa medaliony po obu stronach portalu dworu to konterfekty szwedzkiego (i rzecz jasna polskiego) króla **Zygmunta III Wazy** i jego syna, królewicza **Władysława**, późniejszego króla Polski i, wprawdzie tylko tytularnego, króla Szwecji. Długo panowało jednak przekonanie, że medaliony ukazują cesarza **Karola V Habsburga** i jego syna don **Juana d'Austria**.

Peter Paul Rubens namalował w 1634-1636 obraz *Tryumf Judy Machabeusza* (Musée d'Arts de Nantes).

²⁹ *Wtedy wielu z ludzi, którzy szukali tego, co sprawiedliwie i słuszne, udało się na pustynię i tam przebywało ³⁰ razem ze swoimi dziećmi, żonami i bydłem. Wszystko bowiem, co złe, zważyło się na nich. ³¹ Do urzędników zaś królewskich i do wojska, które było w Jerozolimie, w Mieście Dawidowym, doniesiono, że ludzie, którzy wzgardzili królewskim rozkazem, poszli na pustynię do jaskiń. (1 Mch 2, 29-31)*

Jak Mattatiasz uszedł ze swoimi synami w góry wznoszące się w pobliżu Modin, tak samo inni Żydzi, przeważnie z Jerozolimy i okolicznych miejscowości, niezależnie od Mattatiasza, uciekli na Pustynię Judzką na zachód od Morza Martwego. Ci ostatni nie mieli zamiaru wszczynać walki, jak Mattatiasz. Chcieli bowiem spokojnie żyć i dalej służyć Bogu zgodnie z Mojżeszowym Prawem, które dla nich było i nadal pozostało ncrmą tego, „co sprawiedliwe i słuszne“. Gdy ciągle ich prześladowano, uznali, że lepiej będzie z rodzinami opuścić domy i udać się na pustynię. Bydło przeczornie zabrali ze sobą, bo na Pustyni Judzkiej można było znaleźć pastwiska. Uciekinierów tych było niemało, skoro przeciw nim wyszło wojsko i skoro tekst mówi o 1000 zabitych osób (1 Mch 2, 38; Antiq 12, 6, 2). Jeśli naprawdę było ich „wielu“ (1 Mch 2, 29), to urzędnikom nie było trudno o nich się dowiedzieć, a nawet zebrać szczegółowe wiadomości o okolicach, gdzie przebywają, i o grotach, w których się zatrzymują. Tego samego dowiadywała się załoga syryjska w Akrze.

³² *Wielu więc udało się za nimi w pościg, a kiedy ich napotkali, rozłożyli się obozem naprzeciwko nich. Potem rozpoczęli z nimi walkę w dzień szabatu. (1 Mch 2, 32)*

Zdaniem Józefa Flawiusza cała załoga Akry wyruszyła na pustynię w pościg za Żydami (Antiq 12, 6, 2). Wydaje się, że nieokreślone „wielu“ (1 Mch 2, 29) odpowiada prawdzie. Żołnierze otoczyli teren, na którym uciekinierzy przez pewien czas się zatrzymali. Czekali oni szabatu, żeby ze zbiegami rozpocząć walkę. Wiedzieli bowiem, że Żydzi tak ściśle przestrzegają przepisów o szabacie, iż nie będą się bronili, nawet gdyby chodziło o ich życie. Odwaga syryjskiego wojska niezbyt chlubnie przedstawia się w tym świetle. Zobaczmy później, że nie był to jedyny wypadek tego sposobu prowadzenia wojny.

³³ *Mówili do nich: "Dość już! Wyjdźcie i uczynicie to, co głosi królewski rozkaz, a będziecie żyli". ³⁴ Odpowiedzieli: "Nie wyjdziemy, nie będziemy robili tego, co głosi królewski rozkaz, i nie znieważymy szabatu". (1 Mch 2, 33-34)*

Gdy nadszedł szabat, dano oblężonym na pustyni bezbronnym Żydom ostatnią możliwość uratowania życia przez spełnienie tego, co „głosi królewski rozkaz“. Żydzi jednak odrzucili tę propozycję i zapowiedzieli, że nie przekroczą przepisów odnoszących się do święcenia szabatu.

³⁵ *Zaraz więc [tamci] zaczęli walczyć przeciwko nim. ³⁶ Oni jednak ani im nie odpowiedzieli, ani kamieniami na nich nie rzucali, ani nawet jaskiń nie zatarasowali. ³⁷ Mówili tylko: "Umrzycjmy wszyscy z czystym sumieniem! Niebo i ziemia są naszymi świadkami, że wy niesprawiedliwie nas mordujecie". ³⁸ Natarli [tamci] na nich w czasie walki [prowadzonej] w szabat, tak że zostali oni pozabijani, a także ich żony, dzieci - blisko tysiąc ludzi - i bydło.*

Gdy po odrzuceniu ultimatum rozpoczęło syryjskie wojsko swą niechlubną walkę, Żydzi zupełnie się nie bronili. Mogli przynajmniej zatarasować wejście do pieczar i zza barykad, w braku innej broni, rzucać kamieniami, aby wojska blisko nie dopuścić. Oni tymczasem wzajemnie podnosząc się na duchu i zachęcając do wytrwania, Boga i ziemię wzywali na świadków, że giną niewinnie za świętą sprawę. W tych warunkach bez trudności pomordowano wszystkich, również kobiety i dzieci, a nawet bydło. Zginęło blisko tysiąc osób. Józef Flawiusz mówi, że wszyscy oni zostali zaduszeni i spaleni. Wojsko bowiem przy wejściu do pieczar miało rozpałić ogniska (Antiq 12, 6, 2).

Wszyscy podziwiają gorliwość tych Żydów, którzy zachowanie przepisów wyżej sobie cenili aniżeli nawet życie. Z tej samej racji podziwiał ich także poganin Agatarchides z Knidos, historyk następców Aleksandra Wielkiego. „Wielkie bowiem i dobrze uzbrojone swoje miasto Jeruzalem oddali w 312 roku przed Chr. w ręce Ptolemeusza I, aby tylko nie przekroczyć przepisów o święceniu szabat

³⁹ Kiedy Matatiasz i jego przyjaciele dowiedzieli się o tym, bardzo ich optakiwali, ⁴⁰ a jeden do drugiego mówił: "Jeżeli wszyscy będziemy tak postępowali jak nasi bracia i [w szabat] nie będziemy walczyć z poganami o nasze życie i nasze ustawy, to teraz bardzo szybko zgładzą nas z ziemi". ⁴¹ Tego więc dnia postanowili: "Jeśliby jakkolwiek człowiek w dzień sobotni wyszedł walczyć przeciwko nam, my będziemy z nim walczyli, żebyśmy nie zginęli wszyscy, tak jak zginęli nasi bracia w jaskiniach". (1 Mch 2, 39-41)

Mattatiasz na wiadomość o śmierci owych Żydów wyraził swój żal. Równocześnie jednak zwrócił uwagę¹ na to, że gorliwość ich trzeba podziwiać, ale nie naśladować. Gdyby bowiem stosować tak ściśle przestrzeganie sobotnich przepisów, to Syryjczycy w krótkim czasie zgładziliby ich wszystkich. Z poganami zaś trzeba walczyć nie tylko o swoje życie, ale przede wszystkim o swobodę postępowania według przepisów Starego Zakonu i o świątynię jerozolimską. Po naradzie zwolennicy Mattatiasza powzięli postanowienie, że będą walczyć w swojej obronie, jeśli ich ktoś napadnie w szabat. O walce zaczepnej w szabat nie ma tu mowy. Można więc przypuszczać, że w dalszym ciągu trzymali się ustalonej praktyki.

Decyzja Mattatiasza i jego zwolenników była zgodna z duchem przepisów Mojżeszowych o sobotnim spoczynku, a nie z ich dosłownym brzmieniem, i można ją porównać do tego, co o obchodzeniu dnia świętego głosił później Pan Jezus w przeciwstawieniu do faryzeuszów, trzymających się litery przepisów. Żydzi jednak, a w tym członkowie Qumran, zignorowali tę decyzję. Druga Księga Machabejska jej nie zna. Wiadomo tylko o jednym wypadku, w którym Żydzi zdecydowali się na walkę zaczepną w szabat. Było to w czasie oblężenia Jerozolimy w 66 r. po Chr. Sam jednak Józef Flawiusz, który o tym pisze, zaznacza wyjątkową sytuację, która Żydów do tego skłoniła (BJ 2, 19, 3). <https://www.salon24.pl/u/iktotuzmysla/684369,ksiegi-starego-testamentu-chloszcza-zydow-bez-litosci,3>

42 Wtedy przyłączyło się do nich zgromadzenie asydejczyków¹⁰. Izraelici mocni i odważni, z których każdy dobrowolnie stanął w obronie Prawa. **43** Wszyscy również, którzy uciekali od złego, przyłączyli się do nich i wzmocnili ich. **44** W ten sposób utworzyli on wojsko i w gniewie uderzyli na grzeszników¹¹, a w swej zapalczowości - na ludzi wiarołomnych; reszta zaś szukała ratunku w ucieczce do pogan. **45** Matatiasz i jego przyjaciele obchodzili [wszystkie miejscowości] i rozwalali ołtarze¹² **46** oraz obrzezywali nieobrzezane dzieci, jakie tylko spotkali na izraelskich ziemiach. **47** Prześladowali synów pychy¹³, a szczęście sprzyjało ich postępowaniu. **48** Tak więc bronili Prawa przed poganami i królami i nie pozostawili grzesznikowi pola do działania.

Śmierć Matatiasza

49 Kiedy zbliżyły się dni śmierci Matatiasza, powiedział do swoich synów: «Teraz jest czas, w którym pycha jest górą, czas karania, czas, [kiedy panuje żądza] zniszczenia i straszliwy gniew.

50 Teraz więc, dzieci, brońcie Prawa, a nawet życie swoje oddajcie za przymierze, zawarte z waszymi ojcami.

51 Pamiętajcie o tym, jak postępowali ojcowie, co czynili za swojego życia, a zdobędziecie wielką chwałę i imię wasze wiecznie [wspominać będą].

52 Czyż nie w czasie pokusy Abraham okazał się wiernym? I zostało mu to poczytane za sprawiedliwość¹⁴.

53 Józef w czasie największych trudności zachował przykazanie i został panem Egiptu**15**.

54 Nasz praojciec Finees za swoją wielką gorliwość otrzymał obietnicę kapłaństwa na wieki**16**.

55 Jozue za zachowanie Bożego polecenia został sędzią Izraela**17**.

56 Kaleb za to, że przed zgromadzeniem wydał świadectwo, otrzymał ziemię w dziedzictwo**18**.

57 Dawid za swoją pobożność odziedziczył na wieki tron królewski**19**.

58 Eliasz w nagrodę za swoją wielką gorliwość o Prawo został zabrany do nieba**20**.

59 Chananiaz, Azariasz i Miszael przez wiarę zostali wyratowani z płomienia**21**.

60 Daniel dzięki swej niewinności z paszczy lwów został ocalony**22**.

61 Tak możecie przejść myślą jedno pokolenie po drugim i przekonacie się, że nie zawiedzie się ten, kto w Nim pokłada swe nadzieje.

62 Nie obawiajcie się zatem pogroźek grzesznego człowieka**23**, bo jego chwała to gnój i robactwo;

63 dziś się wywyższa, a jutro już go się nie znajdzie, bo powrócił do swego prochu i przepadły jego zamysły**24**.

64 Synowie! Bądźcie mężni i mocni w [zachowaniu] Prawa, przez nie bowiem dostąpicie chwały.

65 Oto wasz brat Szymon. Wiem, że jest on człowiekiem rozważnym. Jemu będziecie posłuszni po wszystkie dni, bo on będzie wam zastępował ojca, **66** a Juda Machabeusz, który od samej młodości odznacza się nadzwyczajną siłą, będzie dowódcą waszego wojska i będzie prowadził wojnę z ludami. **67** Wy więc ściągnijcie do siebie tych wszystkich, którzy przestrzegają Prawa, i w imieniu swego ludu wykonajcie pomstę! **68** Ściśle odpląćcie poganom, a trzymajcie się przepisów Prawa!»

69 Potem udzielił im swego błogosławieństwa i został dołączony do swoich przodków. **70** Zmarł w roku sto czterdziestym szóstym**25** i został pochowany w rodzinnych grobach w Modin. Cały Izrael opłakiwał go z bardzo wielkim żalem.

Księga opisuje dzieje **Judei** pod panowaniem **hellenistycznego** Imperium **Seleucydów**, półtora w. po podboju **Lewantu** przez **Aleksandra Macedońskiego**. Władca **Antioch IV Epifanes** starał się odwieść Żydów od zachowywania podstawowych przepisów **Prawa Mojżeszowego**. Żydzi odp. **powstaniem** przeciwko dominacji Seleucydów. Historia opowiedziana w księdze obejmuje okres od 175 do 134 roku p.n.e. Autor księgi uwypuklił rolę rodziny **Matatiasza Hasmoneusza** i synów: **Judy, Jonatana** i **Szymona, Jana Hirkana I**. Aleksander W. zaanektował terytorium Judei, a w swoim czasie zastąpił go Antioch IV Epifanes. Po sukcesach militarnych w Egipcie Antioch zdobył Jerozolimę i zrabował naczynia święte ze **Świątyni Jerozolimskiej**, uprowadzając przy tym wielu Żydów. Na Judę nałożone zostały **podatki**, a w Jerozolimie wzniesiona forteca Akra^[5].

Antioch zakazał publicznego zachowywania przepisów prawa żydowskiego. Nastąpiła desakralizacja świątyni, ustawiono w niej „ohydy spustoszenia”^[6]. Wiązało się to z wprowadzeniem rytów pogańskich lub składaniem nieczystych ofiar na ołtarzu w miejscu świętym. **Obrzezywanie** i posiadanie ksiąg świętych zostało zakazane pod **karą śmierci**. Władca zakazał również **szabatu** i składania żydowskich ofiar w świątyni. Zobowiązał przywódców ludu do złożenia ofiar pogańskim bóstwom. Chociaż obowiązek ofiar dotyczył tylko wysoko postawionych, dla przykładu zabijano także zwykłych obywateli, by wprowadzić atmosferę terroru. Polityka Seleucydów miała doprowadzić do hellenizacji Judy. W Jerozolimie wzniesiono **gimnazjon**, na terenie którego obrzezanie stawałoby się widoczne, gdyż gromadzący się w nim uprawiali sporty w negliżu. Wielu Żydów przyjmowało kulturę grecką, usuwali nawet znak obrzezania, by uchodzić za prawdziwych **Greków**^{[1][7]}. Matatiasz wezwał Żydów do wierności tradycji Izraela i do opowiedzenia się przeciwko hellenizatorom. Wraz ze swymi trzema synami rozpoczął działania zbrojne. Po tym jak poplecznicy Antiocha zabili tysiąc Żydów, którzy ze względu na nadejście pory szabatu zaniechali walki, podjęto decyzję o wspólnym niezachowywaniu nakazu odpoczynku szabatniego w sytuacji ekstremalnej. W 165 odbito teren świątyni i ponownie ją poświęcono. Z tej okazji Juda Machabeusz ustanowił święto **Chanuka**. By pozbyć się Greków z Palestyny, Juda szukał sprzymierzeńców w **Republice rzymskiej**. Następca Judy Jonatan, który został **najwyższym kapłanem**, również zabiegał o przymierze z **Rzymianami**, odnawiając sojusz z królem **Sparty Areusem I**. Szymon Machabejczyk był już nie tylko arcykapłanem, ale również i księciem Izraela. Matatiasz i jego następcy uważani są za przedstawicieli **dynastii hasmonejskiej**, której prawowierność podawana jest w wątpliwość, gdyż nie byli potomkami **króla Dawida**. Szymon został zamordowany przez agentów Ptolemeusza, syna **Abubosa**. Następcą Szymona był jego syn Jan Hirkan^[1].

Chanuka

Geneza Chanuki związana jest z wydarzeniami, które miały miejsce w Świątyni Jerozolimskiej 25. dnia miesiąca kislew 165 lub 164 p.n.e.^{[1][6][7]}, kiedy władca Palestyny, Antioch IV z hellenistycznej dynastii Seleucydów postanowił zmusić Żydów do porzucenia swych obyczajów, tradycji i wiary mojżeszowej i przyjęcia obyczajów greckich. Władca złupił Świątynię, umieścił w niej greckie posągi^[1], utworzył w niej miejsce kultu Zeusa^[4] i zbudował ołtarz, na którym złożył ofiarę dwudziestego piątego kislew 167 p.n.e. (lub według innych źródeł – 168 p.n.e.^[6]). Działania Antiocha IV stały się przyczyną wybuchu powstania narodowowyzwoleńczego, zwanego powstaniem Machabeuszów, na którego czele stanął Matatiasz z rodu Hasmoneuszy z pięcioma synami. Po śmierci Matatiasza dowództwo nad powstańcami objął jego syn – Juda Machabeusz. W trzy lata po zbezczeszczeniu Świątyni przez Antiocha IV powstańcy zwyciężyli Seleucydów i 25 kislew 164 p.n.e. (lub 165 p.n.e.^{[6][7]}) zdobyli Jerozolimę i odzyskali Świątynię. Juda dokonał jej rytualnego oczyszczenia, ale odnaleziono tylko jeden dzban oliwy zabezpieczonej pieczęcią arcykapłana. Taka ilość powinna wystarczyć na utrzymanie w lampie (*ner tamid*) płomienia tylko przez jeden dzień, ale płomień utrzymywał się aż przez osiem dni. Święto Chanuka upamiętnia owo wydarzenie – rozpoczyna się 25 dnia kislew i trwa przez 8 dni^[1].

Dwudziestego piątego dnia dziewiątego miesiąca, to jest miesiąca Kislew, sto czterdziestego ósmego roku wstali wcześniej rano i zgodnie z Prawem złożyli ofiarę na nowym ołtarzu całopalenia, który wybudowali. Dokładnie w tym samym czasie i tego samego dnia, którego poganie go zbezczeszcili, został on na nowo poświęcony przy śpiewie pieśni i grze na cytrach, harfach i cymbałach. Cały lud upadł na twarz, oddał pokłon i aż pod niebo wysławiał Tego, który im zesłał takie szczęście. Przez osiem dni obchodzili poświęcenie ołtarza, a przy tym pełni radości składali całopalenia, ofiary pojednania i uwielbienia. Fasadę świątyni ozdobili złotymi wieńcami i małymi tarczami, odbudowali bramy i pomieszczenia dla kapłanów i drzwi do nich pozakładali, a między ludem panowała bardzo wielka radość z tego powodu, że skończyła się hańba, którą sprowadzili poganie. Juda zaś, jego bracia i całe zgromadzenie Izraela postanowili, że uroczystość poświęcenia ołtarza będą z weselem i radością obchodzili z roku na rok przez osiem dni, poczynawszy od dnia dwudziestego piątego miesiąca Kislew (2 Mch 10:1–9 BT)^[8].

Przez osiem dni obchodzili poświęcenie ołtarza, a przy tym pełni radości składali całopalenia, ofiary pojednania i uwielbienia. Fasadę świątyni ozdobili złotymi wieńcami i małymi tarczami, odbudowali bramy i pomieszczenia dla kapłanów i drzwi do nich pozakładali, a między ludem panowała bardzo wielka radość z tego powodu, że skończyła się hańba, którą sprowadzili poganie. Juda zaś, jego bracia i całe zgromadzenie Izraela postanowili, że uroczystość poświęcenia ołtarza będą z weselem i radością obchodzili z roku na rok przez osiem dni, poczynawszy od dnia dwudziestego piątego miesiąca Kislew (1 Mch 4:56–59 BT)^{[9][10]}.

Błogosławieństwa chanukowe w pierwszy dzień wieczorem odczytywane są trzy błogosławieństwa^{[18][14][7]}:

1. „Błogosławiony jesteś Ty, Haszem, nasz Bóg, Król świata, który uświęcił nas Swoimi przykazaniami i nakazał nam zapalać światła chanukowe” (*Baruch Ata Haszem, Eloheinu melech haolam, aszer kidszanu bemicwotaw, weciwanu lehadlik ner szel Chanuka*),
2. „Błogosławiony jesteś Ty, Haszem, nasz Bóg, Król świata, który uczynił cuda dla naszych ojców, w tamtych dniach, o tej porze” (*Baruch Ata Haszem, Eloheinu melech haolam, szeasa nisim laawoteinu, bajamim hahem bazeman hazeh*),
3. „Błogosławiony jesteś Ty, Haszem, nasz Bóg, Król świata, który dał nam dożyć i utrzymywał nas, i doprowadził nas do tego czasu” (*Baruch Ata Haszem, Eloheinu melech haolam, shechechejanu, wekijemanu, wehigjanu lazeman hazeh*).

Potem czyta się modlitwę *Ha-nerot halalu* i odśpiewuje się hymn *Maoz cur*^{[1][7]}. W kolejne wieczory Chanuki pomijane zostaje trzecie z błogosławieństw^{[18][14][7]}. Po wieczornym posiłku oprócz tradycyjnej modlitwy dołącza się modlitwę dziękczynną *Al ha-nissim*. Podczas Chanuki zabroniona jest publiczna żałoba i post, bowiem jest to święto radosne. W Izraelu Chanuka nabrała nowego, dodatkowego znaczenia, bowiem przypomina odrodzenie narodu żydowskiego^[1]. Podczas Chanuki nie obowiązują zakazy wykonywania pracy, a jedynie każdego wieczora Chanuki w czasie palenia się płomieni na chanukii kobiety powinny się powstrzymać od wykonywania swoich obowiązków^[7].

Zwyczaje towarzyszące Chanuce: Wśród Żydów aszkenazyjskich szczególnie charakter miał piąty wieczór święta. Po odśpiewaniu pieśni chanukowych dzieci były obdarowywane „chanukowymi pieniędzmi” – drobnymi monetami, którym nadawano także znaczenie nagrody za pilne studiowanie Tory. Z czasem owo obdarowywanie dzieci zostało także poszerzone o prezenty. W społecznościach amerykańskich Żydów prezenty zastąpiły całkowicie „chanukowe pieniądze”. W Izraelu nie ma zwyczaju dawania podarunków chanukowych^[19]. Podczas Chanuki dorośli grywają w karty, dzieci bawią się bączkiem *swiwon* (jid. *drejdel*)^{[1][19]}, na którego bokach wypisane są litery: נ (nun), ג (gimel), ה (he), ש (szin), które są pierwszymi literami słów w zdaniu „wielki cud zdarzył się tam” (*nes gadol haja szam*)^[20]. Drejdle używane w Izraelu zostały nieznacznie zmodyfikowane, i znajdują się litery: נ (nun), ג (gimel), ה (he), שׁפּע, będące literami zaczynającymi słowa w zdaniu: „wielki cud zdarzył się tutaj” (*Nes gadol haja po*)^[21].

Potrawy chanukowe

Religia nie nakazuje spożywania określonych posiłków, choć powstała – związana z Judytą – tradycja osnuta wokół naleśników, placków ziemniaczanych (*latkes*), racuchów i pączków (*sufganijot*) nadziewanych dżemem, konfiturami lub marmoladą, czyli potraw przygotowywanych na oliwie^{[10][20][4]}. Według tradycji wspomianej przez rabina Mojżesza ben Israela Isserlesa w komentarzu do kodeksu *Szulchan Aruch*^[12] podczas święta Chanuki spożywane bywają także potrawy zawierające ser, który ma stanowić nawiązanie do legendy, według której Judyta poczęstowała serem dowódcę armii asyryjskiej Holofernesa. Spożyty ser miał spowodować silne pragnienie, a Holofernes gasił je znaczną ilością wina – w konsekwencji upił się i zapadł w mocny sen. Judyta zabiła uśpionego wodza, co przyczyniło się do klęski Asyryjczyków^{[4][12]}. Według *Miszny Berury* Judyta była córką arcykapłana Jochanana, zaś według innych źródeł piękną i pobożną wdową^[12]. Dzieci otrzymują cukierki wykonane z miodu i sezamu^[22].

Bączek chanukowy swiwon (dreidel)

Pączki sufganijot

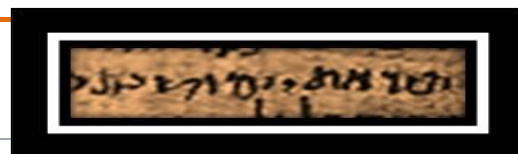
Placki latkes

Tabliczka: Pamiętaj o dniu szabat

Święta żydowskie

קרוּל יִשְׂרָאֵל (talk)

File:2nd century Hebrew decalogue.jpg

- Bar micwa
- Cafun
- Chad gadja
- Chanuka
- Ekspiacja
- Hoszana Raba
- Jom Kipur
- Lag ba-Omer
- Liczenie omeru
- Pesach
- Półświęta
- Purim
- Rok Jubileuszowy
- Rosz ha-Szana
- Simchat Bejt ha-Szoewa
- Sukkot (święto)
- Szabat
- Szawuot
- Szeloszim
- Szmini Aceret
- Tamurz
- Tisza be-Aw
- Tu bi-szwat

Świece szabatowe, dwie chały lub chleby w ozdobnej osłonie i wino.

Dzień	od zmierzchu w piątek do zmierzchu w sobotę
Typ święta	cykliczne
Religie	judaizm, chrześcijaństwo
Upamiętnia	stworzenie świata i wyjście Izraelitów z Egiptu
Symbole	świece szabatowe
Inne nazwy	szabas ((jid.). szabes), sabbat

<https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=9668059> Autorstwa Olaf.herfurth - Praca własna, CC BY-SA 3.0,

Viedo:

Czytanie publiczne Torah, modlitwy Hallel, Musaf, Shmone Esrey - <https://youtu.be/iKkrdsUuCSK>

Chanukah - Tajemnice i Tradycje święta niepodległości religijnej - https://youtu.be/Yr5cTnF_rxk

Jak modlą się Żydzi, czyli tajemnice żydowskiej modlitwy - <https://youtu.be/yGK7yYrTJKE>

Szabas najważniejsze święto Żydów - <https://youtu.be/65oiY71RI> [I?list=PLxq8mcTmNy_v90-9GKDJPUlyQ1kSDFpZ6](https://youtu.be/65oiY71RI?list=PLxq8mcTmNy_v90-9GKDJPUlyQ1kSDFpZ6)

Obrzezanie - co i jak Żydzi obcinają chłopcom - <https://youtu.be/gWwKZJMnFo4>

Nareszcie Żyd mówi całą prawdę o Chazarch - <https://youtu.be/ynL2EJx8VS4>

Dlaczego Żydzi się kiwają podczas modlitwy - <https://youtu.be/20HB7SCZKV4>

Krew na koszernej Mace - Pesach cz1 - https://youtu.be/GZUfPYZUj_U

Rosh Hashanah - Żydowski nowy rok - <https://youtu.be/f88dOsVZO6Y>

Tajemnice żydowskiego kalendarza - <https://youtu.be/6bkNdxJ2wGs>

Żydowskie rytuały pogrzebowe - <https://youtu.be/uCgtESPbVto>

Po co żydom pejsy ? - <https://youtu.be/W5W6H2kusLw>

Pieśni:

בן סנוף - ירושלים אשכך אם / Ben Snof - If I forget you Jerusalem - <https://youtu.be/B8aal-gveRY>

Kadosh Santo Adonai Señor - https://youtu.be/jpCUDCCSnJs?list=PLAk8JRCMor1BK0cTVbbRZ_uwGoh5n7Gn2

שירי מקהלת | הלויים יעשה | HaLeviim Choir | Yaase Shalom - <https://youtu.be/cJ-o4HMYeBY>

Shira Choir | בית יבנה לא השם אם את מבצעת שירה מקהלת - <https://youtu.be/ckVYO9ol8vc>

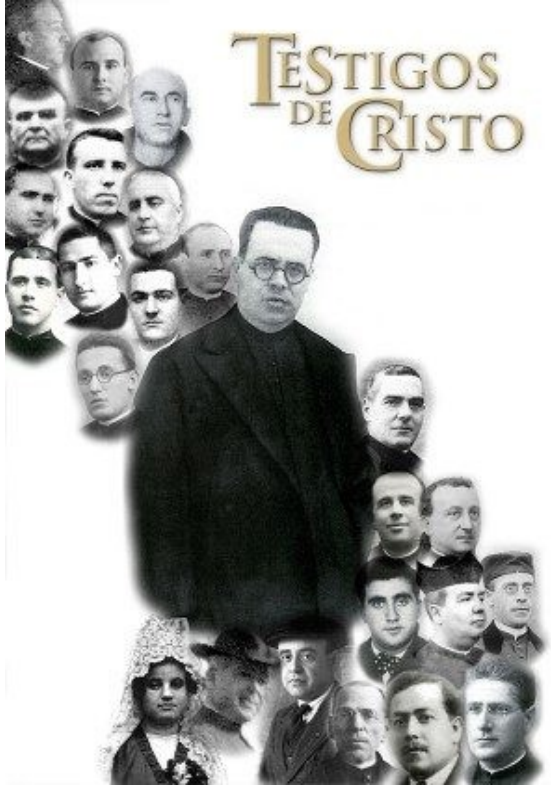
"Hava Nagila" - pieśni i piosenki żydowskie w Synagodze - <https://youtu.be/s7tjFwRQi4>

Im Eshkachech Yerushalayim - ירושלים אשכך אם - <https://youtu.be/w0OXZA3hTFY>

עליכם שלום הבאו / Hevenu Shalom Alehem - https://youtu.be/mZ_nbinWkvE

Rabin Icchak Horowitz - Pieśń żydowska - <https://youtu.be/JqFlzwIV--g>

Pieśni żydowskie - <https://youtu.be/uxQW3Bv3WoY>

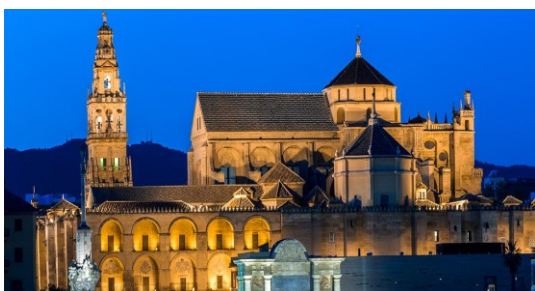

W sobotę 16 października 2021 roku w Kordobie miała miejsce beatyfikacja Juana Elíasa Mediny i 126 innych męczenników, ofiar hiszpańskiej wojny domowej. Ks. Juan został aresztowany niedługo po wybuchu konfliktu. Razem z 14 osobami zginął zamordowany przy bramie cmentarza w Castro del Rio. Miał 34 lata. Przed śmiercią wybaczył swoim prześladowcom i zawołał „Viva Cristo Rey!” (hiszp.: „Niech żyje Chrystus Król!).

Do tego zawołania, wykrzychanego tuż przed śmiercią przez setki męczenników hiszpańskiej wojny domowej, nawiązał w homilii kard. Marcello Semeraro. „Świadomość, że Chrystus pokonał śmierć, ożywiła ich i dodawała im sił w heroicznym wyznawaniu wiary” – zauważył prefekt Kongregacji Spraw Kanonizacyjnych.

W hiszpańskiej wojnie domowej łącznie zginęło 500 000 osób. W wyniku prześladowań zamordowano 12 biskupów, 4000 księży, 2500 zakonników i 1500 zakonnice. Zginęło także kilkadziesiąt tysięcy wiernych świeckich, zniszczono 2000 kościołów. Prześladowania nie dotyczyły wyłącznie katolików, w czasie wojny zginęło co najmniej 20 pastorów protestanckich. Morderstwa dokonywane na duchowieństwie przybierały formy bezmyślnego okrucieństwa: księży torturowano, grzebano żywcem, bezczeszczono zwłoki itp. W 1946 r. ujawnione zostały także liczne gwałty na zakonnicach. **„Nigdy w historii Europy, a może nawet świata, nie widziano tak ucieleśnionej nienawiści do religii i jej wyznawców”** – skomentował ten okres brytyjski historyk Hugh Thomas. Z kolei naukowiec, będący bezpośrednim świadkiem tych wydarzeń, Salvador de Madariaga, stwierdził: **„wystarczyło jedynie być katolikiem, aby zasłużyć na karę śmierci, wykonywaną czasem w najokrutniejszy sposób”.**

Katedra w Kordobie - <https://youtu.be/l15y7ZA6--E>

Katedra w Kordobie. Najbardziej niesamowity meczet Europy (gdziewiechac.pl)

Wojna domowa w Hiszpanii - wojna religijna.

Jedno ze słynnych zdjęć z czasów wojny domowej przedstawia szereg uzbrojonych w karabiny milicjantów, który „rozstrzeliwuje” figurę Chrystusa. To wydarzenie miało miejsce 7 sierpnia 1936 roku, a ofiarą padł wizerunek Najświętszego Serca Jezusowego w Cerro de los Angeles w pobliżu Madrytu. Żaden inny obraz nie oddaje bardziej dobitnie antyreligijnego charakteru działań zwolenników Republiki. [Wojna domowa w Hiszpanii - wojna religijna | Christianitas. Religia, kultura, społeczeństwo.](#)

... Mordy te były wyjątkowo makabryczne: odcinanie uszu, języka, oblewanie benzyną i palenia żywcem, przywiązywanie ofiary żywcem do tramwaju, który rozerwał ją następnie na strzępy, bicie kijami na śmierć, kastracja. Pewną świecką katoliczkę zgwałcono na oczach brata, po czym zabito oboje... Strona republikańska masowo niszczyła także kościoły i budynki sakralne – w samej Barcelonie zniszczono około 200 kościołów. Wiele wartościowych dzieł sztuki, np. jeden z obrazów El Greco w Maladze, zostało bezpowrotnie straconych. Miały miejsce również takie działania rewolucjonistów jak brutalne okaleczenie świętej figury czy wywleczenie z grobu szkieletu zmarłej osoby, aby pozować z nim do fotografii.

Działania te cieszyły się oficjalnym poparciem ze strony przywódców partii republikańskich – wystarczy zacytować w tym kontekście wypowiedź Andresa Nina, przywódcy partii POUM, zamordowanego w 1937 roku przez NKWD działające na terenie Hiszpanii: „Problem Kościoła (.) Rozwiązaliśmy go w sposób ostateczny, poczynając od korzeni: usunęliśmy kapłanów, kościoły i kult”. 5 marca 1937 roku Jose Diaz, ówczesny przywódca Hiszpańskiej Partii Komunistycznej, powiedział w Walencji: „W prowincjach nad którymi panujemy, kościół już nie istnieje. Hiszpania wyprzedziła bardzo dzieło Sowietów, ponieważ Kościół w Hiszpanii dzisiaj został unicestwiony”. Anarchistyczna gazeta „Solidaridad Obrera” 15 sierpnia 1936 roku opublikowała tekst pod tytułem „Precz z Kościołem!”, w którym czytamy: „Kościół powinien zniknąć na zawsze. Świątynie nie będą więcej służyć temu, by sprzyjać ślepemu oszustwu. Nie będzie się więcej palić kadzideł na ołtarzach strupieszających przesądów”. Organ PSOE, „El Socialista”, zachęcał natomiast: „Nie wahajcie się milicjanci podpalać budynków, bez względu na to jaka jest ich wartość artystyczna, ponieważ są one zawsze najbardziej cenione przez wroga”... [W obliczu zagłady: Kościół katolicki w Hiszpanii w okresie II Republiki i wojny domowej \(1931-1939\) - \(dzienniknarodowy.pl\)](#)

[122 męczenników wojny domowej w Hiszpanii – Wikipedia, wolna encyklopedia](#)

[498 błogosławionych męczenników hiszpańskich – Wikipedia, wolna encyklopedia](#)

Błogosławiony Juan Elias Medina Kapłan (Castro del Río, Córdoba, 1902 - 1936, 33 lat)

Był synem Rafaeli Elíasa Péreza i Marii Mediny Villatoro, chłopów bardzo ekologicznych, zjednoczonych i o manierach. Został ochrzczony dzień po urodzeniu i konfirmowany przez biskupa Ramóna Guillameta w parafii Matki Bożej Wniebowzięcia Castro del Río 18 kwietnia 1915 roku. W wieku 12 lat rozpoczyna się pierwszy rok nauki łaciny i nauk humanistycznych w Preceptoría Castro del Río (utworzonej w diecezji przez ks. Guillameta w celu promowania i kształcenia powołań kapłańskich), ponieważ brak środków uniemożliwia mu w tym czasie wstąpić do Diecezjalnego Seminarium w Kordobie. Wszedł do niej trzy lata później, poparty sprawozdaniami swojego proboszcza i wikariusza swojej parafii, którzy chwalili jego

nienaganne postępowanie i powołanie kapłańskie. W swoim wniosku wskazuje, że „jest biedny i prosi o przyjęcie ... z rezygnacją z kontyngentu żywnościowego”. Jego lata jako klerożyta minęły normalnie, z kilkoma chorobami na trzecim roku. Otrzymuje pochwały od swoich wychowawców i hiszpański polski nauczycieli za swój talent i zastosowanie, i przejawia wyraźne powołanie do kapłaństwa. Święcenia kapłańskie przyjął 29 maja 1926 r. w towarzystwie dwudziestu pięciu innych diakonów; wśród nich jest sześciu, którzy również będą męczennikami. Rozpoczął swoją posługę jako wikariusz w Pedro Abadzie 1 lipca 1926 r. pełen gorliwości kapłańskiej. Przez trzy lata będzie tam służył wzorowo, jak powie proboszcz, z „nienagannym postępowaniem, postępując we wszystkim zgodnie ze swoim kapłańskim charakterem”. W 1929 został skierowany do Moriles, gdzie przebywał do 1932, kiedy to środowisko społeczno-polityczne wykazywało już pewne symptomy prześladowań religijnych, które miały być rozpięte nieco później. Jego duszpasterska gorliwość, miłość do Boga i pobożność maryjna sprawiły, że rozkwitły w tym mieście katecheza, odmawianie różańca św. i udział we Mszy św. Jego długie czasy modlitwy po celebracji Mszy św., jego znakomita miłość i dobre słowa do wszystkich wyróżniają się w nim, zawsze przepaszając za niedociągnięcia innych. 26 czerwca 1933 został mianowany proboszczem-skarbnikiem parafii Matki Bożej z Carmen w swoim rodzinnym mieście, został zwolniony z Moriles po ciepłej, ale bolesnej demonstracji swoich byłych parafian. W Castro del Río z wielkim zapałem promował Konferencje św. nic nie jest zaraźliwe”. Troszczył się o ubogich ze szpitala de Jesus, kupując wszystko, czego potrzebował z małej kieszeni. 17 lipca 1936 udał się po raz ostatni, aby wyspowiadać się u zakonnicy Jezusa Nazareno w kościele Szpitala; Wskazał, że wikariusz powinien skonsumować formy Przybytku, ponieważ „nadchodzi wielki obłok i zobaczymy się w wieczności”. Relacja o jego aresztowaniu i pobycie w więzieniu pochodzi z zeznań współwięźnia, który opowiada o trudnych warunkach i karach poniesionych przez don Juana, pokazując, jak potrafił zachęcać i duszpastersko pomagać współwięźniom. 21 lipca został aresztowany po pokazaniu swojej jedynej broni: krucyfiks. Najpierw trafił do miejscowego aresztu miejskiego, a później w podziemiach ratusza do „więzienia miejskiego”. Tutaj zawsze był przykładem życzliwego i dobrego zachowania wobec tych, którzy grozili mu śmiercią i zabierali jego towarzyszy na rozstrzelanie. Jak wszyscy przetrzymywani przeczesywał więzienie i sprzeciwiał się zwalnianiu go z takiej pracy. Dzielił się swoim skromnym jedzeniem z innymi więźniami i pocieszał ich, opowiadając im o niebie. Odmawianie różańca i brewiarza to kolejne jego „broni” w tamtych czasach. Licznym osobom udzielał sakramentu hiszpański pojednania. Jeden z jego towarzyszy więziennych pamięta, że don Juan dał mu swój krucyfiks, aby zapobiec jego profanacji. 25 września 1936 r., zapytany przez porucznika, który dowodził grupą milicjantów przybyłych do więzienia, don Juan Elías powtórzył swój status kapłański przed przełożonym, który twierdził, że wie, że jest murarzem, robiąc to do trzech razy. Był skuty kajdankami i związany z czternastoma innymi towarzyszami; z więzienia został przeniesiony na cmentarz, gdzie został rozstrzelany. Przed wyjazdem odmówił kompletę. Kiedy odebrał swój brewiarz z więzienia, odnaleziono list pożegnalny do matki: „Matko: kiedy to piszę, wydaje mi się, że mój wyrok śmierci jest podpisany; jednak piszę mocnym piórem. Bóg daje ci siłę, aby otrzymać tę wiadomość. To radość móc ofiarować Bogu dziecko, a jeśli On chce, to ty je ofiarujesz. Ponieważ mam nadzieję, że zobaczymy się w niebie, módlcie się wielokrotnie "Pan mój Jezus Chrystus", a jeśli możecie, dobrze się spowiadajcie i tak będziemy żyć razem w Chwale. Powiedz ludziom, którzy o mnie proszą, módl się dużo za moją duszę, że będę jej bardzo potrzebować. Moim braciom, którzy są dobrzy i nie odchodzą, a przede wszystkim myślicie, że wasz syn umiera szczęśliwy io tej godzinie bardziej niż kiedykolwiek. Jej syn, Juan, ją kocha”. UDOSTĘPNIJ - <https://www-diocesisdecordoba-com.translate.google/beatificacion-martires-de-cordoba/juan-elias-medina? x tr sl=es& x tr tl=pl& x tr hl=pl& x tr pto=nui,sc>

- [Otwarcie Procesu Kanonizacyjnego Juana Elías Mediny i 131 Towarzyszy](#)

D. Juan José Asenjo stwierdził, że początek jego procesu kanonizacyjnego powinien stanowić dla całej diecezji ...

- [Beatyfikacja Juana Elías Mediny i 126 współmęczenników odbędzie się 16 października.](#)

Na beatyfikacji obecny będzie kard. Marcello Semeraro, prefekt Kongregacji Spraw Kanonizacyjnych...

- [Juan Elías Medina i 126 innych towarzyszy zostanie beatyfikowanych](#)

Stolica Apostolska zezwała na beatyfikację tego księdza oraz 126 kolegów księży, seminarzystów, zakonników i świeckich zamordowanych podczas ...

- [Otwarcie procesu kanonizacyjnego Juana Elías Mediny i Towarzyszy CXXXI](#)

Sesja inauguracyjna odbędzie się 16 stycznia w kościele katedralnym św. Pan Juan José Asenjo,